

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก คือรายการที่ผลิตขึ้นเพื่อมุ่งหวังที่จะให้เด็กดู โดยเป็นรายการที่
ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง เด็กดูแล้วเข้าใจ มีการสอดแทรกเนื้อหา ที่มีคุณธรรม และความดีให้
สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม และ เป็นประโยชน์ที่เด็กจะได้พัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ

Anderson and Levin (1982) ได้ศึกษารูปแบบการดูรายการโทรทัศน์ของเด็กที่เด็กชอบ ว่า
มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. Children มีเด็ก ๆ ปรากฏอยู่ในรายการ เด็กจะชอบรายการที่มีเด็กซึ่งอยู่ในวัย
ใกล้เคียงกับตนเองปรากฏอยู่ในรายการ ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของรายการโทรทัศน์ ที่
ชมอยู่
2. Peculiar Voices มีเสียงประกอบ ที่แปลก ๆ เด็กจะมีความสนใจเป็นพิเศษกับเสียง
ประกอบที่มีลักษณะแปลก ๆ ที่ไม่ได้ยินในชีวิตประจำวันปกติ เช่น เสียงร้องของสัตว์
3. Auditory Changes เสียงที่ได้ยินมีการเปลี่ยนเป็นเสียงใหม่ ๆ อยู่เสมอ เสียงจะช่วย
สร้างอารมณ์ และจินตนาการของเด็กให้คล้อยตามไปกับ เรื่องราว ที่นำเสนอในรายการ การที่ใช้
เทคนิคการเปลี่ยนเสียงอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เด็ก สนใจ และติดตามชมรายการ
4. Animation มีภาพเคลื่อนไหว หรือ ภาพยนตร์การ์ตูน เป็นส่วนประกอบในรายการ เด็ก
ที่ช่วยสร้างสีสัน ทำให้เกิดความสนใจ และสร้างจินตนาการ
5. Movement มีการเคลื่อนไหวในรายการอยู่ตลอดเวลา โดยเคลื่อนที่ทั้งตัวบุคคลที่
ปรากฏในรายการจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง และการเคลื่อนไหวมุกกล้องอยู่ตลอดเวลา จะไม่ทำให้
ภาพที่ปรากฏอยู่นิ่ง
6. Camera cut เทคนิคการตัดภาพของกล้อง คือการเปลี่ยนจากภาพเดิมมาเป็นภาพใหม่
อย่างรวดเร็ว
7. Lively Music มีเสียงดนตรี เป็นเสียงที่สร้างให้เกิดอารมณ์ และความรู้สึกทำให้เด็ก
คล้อยตามไปกับเนื้อหาของรายการ

8. Laughing มีเสียงหัวเราะ สร้างให้เกิดความสนุกสนาน

9. Applause มีเสียงปรบมือ และเสียงโห่ร้อง แสดงถึงความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการ

10. Rhyming มีการจัดแบ่ง จังหวะ โดยการจัดรายการเป็นช่วง ๆ ด้วยความสนใจของเด็ก ที่ มืออยู่ในระยะสั้น การจัดแบ่งช่วงรายการ จึงแบ่งรายการออกเป็นหลาย ๆ ช่วง แต่ละช่วงจะเป็น ช่วงสั้น ๆ

11. Repetition มีการกระทำ ที่ซ้ำ ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคย และมีเวลาเพียงพอ ที่จะสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ

12. Alteration มีคำพูด หรือประโยคในรายการที่มีลักษณะเป็นคำพูดบทกลอน หรือ บท เพลง ที่สัมผัสคล้องจอง เพื่อความไพเราะ และยังสร้างความจดจำได้ง่าย

จุมพล รอดคำดี (2525) กล่าวไว้ว่า รายการสำหรับเด็ก คือ รายการ อะไรก็ตามที่มี

1. เด็กเป็นผู้แสดงหรือเป็นหุ่น เป็นการ์ตูน
2. เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก หรือเป็นความรู้ที่คิดว่าเหมาะกับเด็ก
3. ชื่อรายการบอกว่า นี่คือรายการสำหรับเด็ก

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับสาร

ผู้รับสารถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลว ของการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ส่งสาร (ผู้ผลิตสาร) จึงไม่มีประโยชน์อะไรหากไม่สามารถส่ง สารไปถึงผู้รับสารได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้รับสารจะเลือกรับสาร หรือให้ความสนใจในสารที่ สามารถสนองตอบความพึงพอใจและความต้องการของตน ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงมีความจำเป็นที่จะ พิจารณาถึงความต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจของผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของตน การ สื่อสารจึงจะลุล่วงไปได้ด้วยดี

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (USES AND GRATIFICATIONS THEORY)

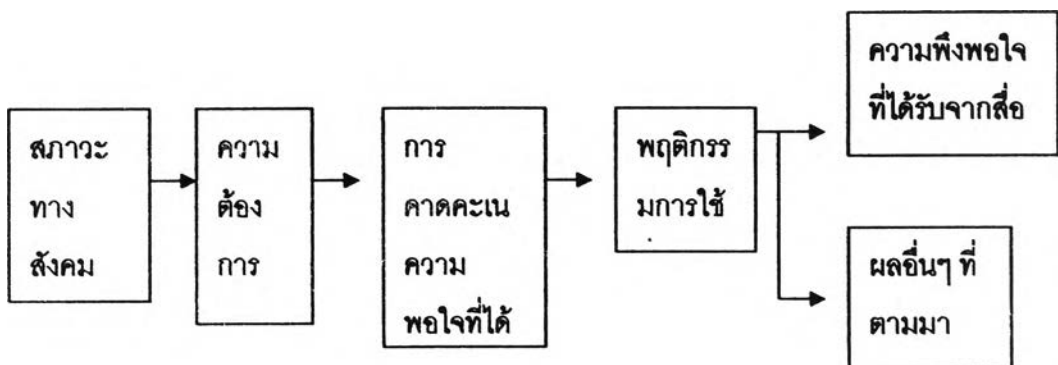
การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารแตกต่างไปจาก การศึกษาเรื่องผลกระทบของสื่อ (MEDIA EFFECT RESEARCH) ซึ่งให้ความสนใจเฉพาะอิทธิพล ของสื่อที่มีต่อผู้รับสารเพียงอย่างเดียว แต่ในเรื่องของการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของ

ผู้รับสาร จะเน้นที่ผู้รับสารเป็นตัวจักรที่จะตัดสินใจในการเลือกใช้ประเภทของสื่อ และเนื้อหาของสารที่จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคล และให้ความพึงพอใจแก่ผู้รับสารในการใช้สื่อและสารนั้น ๆ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2521)

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารนี้ได้มีผู้ที่ทำการศึกษาวิจัย ที่ได้สรุปแบบแผน (Pattern) ของการใช้สื่อและความพึงพอใจ ไว้โดย แคทซ์และคณะ (Katz and Others, 1974) ซึ่งสรุปไว้ดังนี้

การศึกษาการใช้สื่อและการรับความพึงพอใจ คือ การศึกษาเกี่ยวกับ (1) สภาวะของสังคมและจิตใจที่มีผลต่อ (2) ความต้องการของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ (3) การคาดคะเนเกี่ยวกับ (4) สื่อและแหล่งที่มาของสาร การคาดคะเนนี้นำไปสู่ (5) ความแตกต่างกันในการใช้สื่อ และพฤติกรรมอื่น ๆ ของแต่ละบุคคล ยังผลให้เกิด (6) ความพึงพอใจที่จะได้รับจากสื่อ และ (7) ผลอื่นๆ ที่บางครั้งมิได้คาดหมายมาก่อน (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2521)

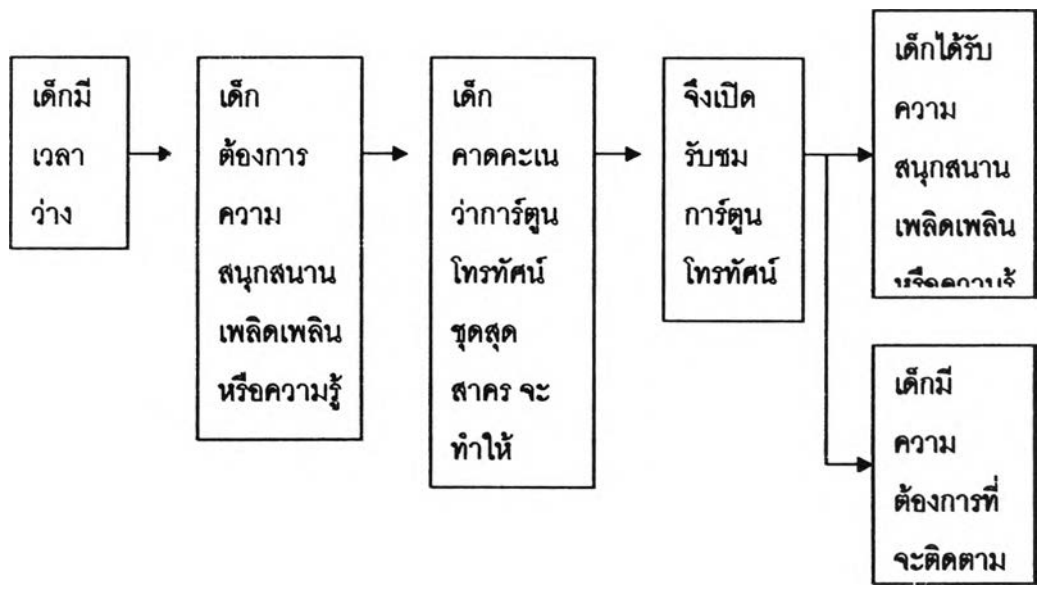
นอกจากนี้ แคทซ์และคณะ ได้สร้างตัวแบบจำลองเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจขึ้น ดังแผนภาพ

ภาพ 2.1 แบบจำลองความพึงพอใจ

จากแบบจำลองสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ สภาวะของสังคม และจิตใจที่แตกต่างกัน ก่อให้มนุษย์ ก่อให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันออกไป ความต้องการที่ต่างกันนี้ ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพอใจได้ต่างกันไปด้วย ดังนั้นลักษณะของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไป ขั้นสุดท้ายคือ ความพอใจที่ได้รับจากการใช้

สื่ออื่นแตกต่างกันออกไปด้วย นอกจากนี้ อาจก่อให้เกิดผลอื่นๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้ แบบจำลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเลือกบริโภคสื่ออื่นขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง สำหรับการวิจัยเรื่องคุณลักษณะสำคัญในการดูโทรทัศน์ชุดสุดท้ายที่ผู้ชมกลุ่มเด็กชั้นชอชนี สามารถนำแบบจำลองนี้มาใช้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการเปิดรับชมการดูโทรทัศน์ของผู้ชมกลุ่มเด็กได้ ซึ่งจะทำให้เข้าใจผู้ชมกลุ่มเด็กที่รับชมการดูโทรทัศน์มากขึ้น ดังที่สามารถเขียนตัวอย่างแบบจำลองของทฤษฎีนี้ขึ้น ดังนี้

ภาพ 2.2 แบบจำลองความพึงพอใจในการรับชมการดูโทรทัศน์

จากตัวอย่างสมมุติที่ได้จากแบบจำลอง จะเห็นได้ว่าเด็กมีเวลาว่างหลังเลิกเรียน เด็กต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือต้องการความรู้ประสบการณ์นอกเหนือตำราเรียน ซึ่งเด็กคาดคะเนว่าการดูโทรทัศน์ชุดสุดท้ายสามารถทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน หรือให้ความรู้ประสบการณ์ได้ ดังนั้นเด็กจึงเลือกเปิดรับชมการดูโทรทัศน์ชุดสุดท้าย ทำให้ได้รับความพึงพอใจที่เป็นความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งนอกจากนั้นแล้วอาจส่งผลให้เด็กมีความต้องการที่จะเปิดรับชมการดูโทรทัศน์ชุดนี้ในโอกาสต่อไป

แต่ทว่า ในการผลิตการ์ตูนโทรทัศน์ที่จะทำให้เด็กมีความพึงพอใจในการรับชมและเกิดความต้องการที่จะติดตามรับชมนั้น ผู้ผลิตจะต้องเข้าใจถึงความต้องการของเด็กเสียก่อนจึงจะทำให้สามารถผลิตสื่อเด็กเกิดความพึงพอใจในการรับชมได้ ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กควบคู่กันไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสนใจของเด็ก

ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติ (Attitude) ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่ และกระทำจนบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

ความสนใจของวัยเด็กตอนกลาง (อายุ 6-9 ปี)

ความสนใจของเด็กขยายวงกว้างออกไป เริ่มสนใจบุคคลอื่นๆ นอกครอบครัว เช่น เพื่อนร่วมชั้น ครู โรงเรียน และสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัว ความสนใจของเด็กวัยนี้คือ

เด็กสามารถเล่นเป็นกลุ่ม ทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย สนใจกีฬา เล่นออกกำลังกายเป็นส่วนใหญ่

เด็กสนใจการเลี้ยงสัตว์

เด็กสนใจการอ่านหนังสือ เพราะเริ่มมีความสามารถในการอ่าน เด็กชายมักชอบเรื่องการผจญภัย เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ฯลฯ เด็กหญิงมักชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตที่บ้าน ธรรมชาติ เป็นต้น และทั้งสองเพศชอบอ่านหนังสือการ์ตูน

เด็กชอบดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ ชอบที่จะฟังและดูโฆษณา การฟังเพลงเด็กชอบฟังเพลงที่มีจังหวะเร็ว เด็กชายอาจเลียนแบบจากการดูโทรทัศน์

เด็กชอบดูภาพยนตร์เกี่ยวกับการผจญภัย เด็กจึงชอบภาพยนตร์ประเภทป่า เช่น ทาร์ซาน คาวบอย อินเดียนแดง

เด็กชอบสนใจสิ่งแปลกใหม่ ในสีสันที่สะดุดตา

ความสนใจของวัยเด็กตอนปลาย (อายุ 10-12 ปี)

เด็กเริ่มมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น สามารถคิดแก้ไขปัญหามากขึ้น เพราะสนใจอ่านหนังสือใหม่ ๆ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ความสนใจของทั้งสองเพศแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ เด็กชายจะสนใจคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ เด็กหญิงสนใจเย็บปักถักร้อย การครัว สนใจรูปร่างของตน เพราะเด็กหญิงมีความเจริญทางวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กชาย เด็กหญิงสนใจการอ่านหนังสือนวน

นิยายของความรัก ทั้ง 2 เพศ จะอ่านการ์ตูนน้อยลงแต่ยังคงอ่านบ้าง สนใจการเลี้ยงสัตว์และการทำงานอดิเรกที่ตนสนใจ

ความสนใจของเด็กในวัยนี้แบ่งเป็นดังนี้

ความสนใจส่วนตัว

สนใจรูปร่างลักษณะ เช่น ขนาดร่างกาย ผม ใบหน้า ฯลฯ เป็นต้น

การแต่งกาย ชอบแต่งกายสวยงาม สนใจเสื้อผ้าที่กลุ่มยอมรับ มักใส่คล้ายๆกัน จะทำให้เด็กรู้สึกมั่นใจในตนเอง

สนใจการเขียนบันทึกประจำวัน

สนใจในอิสรภาพ สนใจเรื่องการประกอบอาชีพของตนในอนาคต

สนใจการเล่นกีฬาที่เพื่อนสนใจ

สนใจเรื่องการอ่านหนังสือ สนใจประวัติศาสตร์ ชีวประวัติและหนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสังคม เด็กชายชอบอ่านหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์ เรื่องลึกลับ นักสืบ ผจญภัย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายรักหวานซึ้ง เรื่องตลกเฮฮา วรรณคดี หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

ความสนใจด้านสังคม

สนใจคุยกับเพื่อน

งานชุมนุมงานเลี้ยงต่างๆ

เหตุการณ์บ้านเมือง

งานวิจารณ์สิ่งต่างๆ

การช่วยเหลือบุคคลในสังคม

4. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

นราภรณ์ อัจฉริยะกุล (2533) ได้กล่าวถึง หลักการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ สำหรับเด็ก ไว้ดังนี้คือ สำหรับเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 7-12 ปี เด็กในวัยนี้ ต้องการที่จะแสดงความสามารถในการเคลื่อนไหวมากขึ้น จึงมักชอบเปลี่ยนกิจกรรมอยู่เสมอ ๆ ต้องการการพักผ่อน ที่เพียงพอ ชอบเล่นรุนแรง ไม่ชอบอยู่นิ่ง เริ่มสนใจเรื่องเพศ สนใจเรื่องสุขภาพอนามัย และขยายความสนใจไปสู่โลกภายนอก มีความต้องการทางอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปจากวัยเด็กเล็ก คือ ชอบสร้างจินตนาการ

สร้างโลกของตนเอง ต้องการเป็นที่ยอมรับ แต่มักมีความกลัว จากจินตนาการ ที่ตัวสร้างขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจมีลักษณะก้าวร้าว หรือบางครั้งอ่อนไหว ต้องการความรัก ความใกล้ชิดผูกพัน

วัตถุประสงค์ของการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็กวัย 7-12 ปี จึงมักมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นความบันเทิงที่แฝงความ ตื่นเต้น ไร้อันตราย เพื่อดึงดูดใจ มิให้เปลี่ยนกิจกรรมจากการดูโทรทัศน์เป็นการทำกิจกรรม อื่นเร็วเกินไป นอกจากนั้นยังจำเป็นที่จะต้องสอดแทรกการปลูกฝังความรู้ และทัศนคติ บางอย่างทีละเล็กละน้อย โดยอาจสร้างสมมติให้เด็กสร้างจินตนาการตามไปทดแทนสิ่งที่ เป็นนามธรรมด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมให้มีตัวตน ที่เห็นได้สัมผัสได้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดความจดจำ และเพลิดเพลินควบคู่ไปด้วย

เนื้อหาสาระของรายการ เด็กวัยนี้สนใจเรื่องที่ห่างตัวไปสู่โลกภายนอกมากขึ้น แต่เป็นเรื่องง่าย ๆ ที่มีความตื่นเต้น ผจญภัย และชอบการเล่นที่รุนแรง จึงมักชอบนิทานที่มีการต่อสู้ มีผู้ร้าย และ พระเอก เริ่มจะเลียนแบบ และจดจำแบบอย่างดี

รูปแบบการนำเสนอ เนื่องจากเนื้อหาเป็นเรื่องที่เน้นความตื่นเต้นเร้าใจมากขึ้นหรือสร้างจินตนาการมากขึ้น รูปแบบการนำเสนอรายการจึงนิยมรูปแบบละครมากกว่า การเล่าเรื่องแต่ยังคง ชอบการ์ตูนอยู่ อาจสอดแทรกการให้ความรู้ โดยรูปแบบการนำเสนอเชิงแข่งขัน และประกออบกับการต้องการ การยอมรับ ต้องการเป็นคนมีความสำคัญ และชอบตัดสินใจด้วยตนเอง จึงอาจจัดรายการสอดแทรกความรู้โดยการ แข่งขันเกม แข่งขันตอนปัญหาอีกด้วย

เวลาในการนำเสนอรายการ ไม่ควรนำเสนอรายการด้วยช่วงเวลาที่ยาวนัก เพราะเด็กวัยนี้ยังต้องการการพักผ่อน ไม่ชอบความจำเจ มักเปลี่ยนกิจกรรมอยู่เสมอ เวลาที่นำเสนอรายการของเด็กวัยนี้ส่วนมากจึงอยู่ในระยะเวลารายการละ 15-30 นาที อาจเสนอในเวลาสั้นกว่า นี้ก็ได้ แต่ละครายการจะไม่ยาวเกิน 30 นาที เพราะสมาธิในการฟังและ ดูยังมี ชีตจำกัดอยู่ แต่เนื่องจากเนื้อหาเป็นสิ่งที่จูงใจความสนใจได้ เพราะมักเป็นเรื่องตื่นเต้นและต่อเนื่อง จึงมักนิยมใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที เพื่อไม่ให้เสีย ธรรมชาติของเนื้อหาสาระ และเวลาที่จัดออกอากาศ ควรเป็นเวลาของเด็กพ้นจากการพักผ่อนนอนหลับแล้ว อาจเป็นช่วงเช้า สาย หรือบ่ายเย็นก็ได้ แต่ไม่ควรเป็นเวลากลางวัน เพราะเด็กจะเกิดความล้าต่อกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติอยู่ตลอดวัน จะทำให้ เพลียและหมดสมาธิ เร็วเกินกว่าปกติไป ดังนั้น จึงไม่นิยมจัดรายการเด็กใน ตอนกลางวัน ซึ่งเป็น เวลาที่เด็ก เพลียต่อการเล่น หรือทำกิจกรรมอื่นมาตลอดวัน และกลางวัน คือเวลาที่ต้องการพักผ่อนนอนหลับ

5. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับชมของผู้ชม

การที่คนเรานั้นจะตัดสินใจเปิดรับ หรือรับชมโทรทัศน์นั้น อันดับแรกต้องมีสถานภาพเบื้องต้นที่มีการเข้าถึงโทรทัศน์เสียก่อน เช่น มีโทรทัศน์ที่บ้าน สัญญาณโทรทัศน์เข้าถึง เป็นต้น เมื่อมีสถานภาพที่สามารถเข้าถึงได้แล้วขั้นต้นต่อมาก็คือ “การตัดสินใจที่จะรับชม” (Decision to use medium) โดยมีปัจจัยสามปัจจัยด้วยกันที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจรับชมหรือไม่รับชม (James H. Watt Jr.) ก็คือ

วิถีชีวิตประจำวันของผู้ชม จะเป็นตัวกำหนดโอกาสในการเปิดรับสื่อของผู้ชม รวมไปถึงความชอบส่วนตัวของผู้ชม

การจำได้ในปฏิกิริยาที่ตอบสนองต่อคุณลักษณะด้านรูปแบบของสื่อ (Form attributes)

การจำได้ในปฏิกิริยาที่ตอบสนองต่อคุณลักษณะด้านเนื้อหาของสื่อ (Content attributes)

ต่อมาเมื่อมีการตัดสินใจที่จะใช้สื่อแล้วก็มาถึงขั้นต้นใน “การเลือกว่าจะรับชมรายการใด” โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ ดังต่อไปนี้

การจำได้ของผู้ชมในคุณลักษณะด้านรูปแบบของของรายการ (Form attributes)

การจำได้ของผู้ชมในคุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ (Content attributes)

คุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ (Content attributes) ในรายการที่สังเกตเห็นขณะนั้น

คุณลักษณะด้านรูปแบบของของรายการ (Form attributes) ในรายการที่สังเกตเห็นขณะนั้น

ความน่าสนใจของคุณสมบัติด้านเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อ

ต่อมาเมื่อมีการเลือกรายการที่จะรับชมแล้ว ต่อมาก็เป็น “ความสนใจที่จะรับชมรายการ” ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

คุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ (Content attributes)

คุณลักษณะด้านรูปแบบของของรายการ (Form attributes)

ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมขณะรับชม (Non-media Environmental Stimuli)

ซึ่งเมื่อผู้ชมมีความสนใจในการรับชมแล้วก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมในการเปิดรับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็มีผลมาจากคุณลักษณะด้านรูปแบบของของรายการ (Form attributes) และคุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ (Content attributes)

ซึ่งในเรื่องของคุณลักษณะด้านรูปแบบของรายการกับการรับชมของผู้ชมนั้น ก็มีการศึกษาในเรื่องนี้ว่า คุณลักษณะด้านรูปแบบนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความสนใจของผู้ชม จากการศึกษาของ Anderson และ Levin (1976) ที่ศึกษาหาคุณลักษณะด้านรูปแบบของรายการเด็กเพื่อการศึกษาจากผู้ชมที่เป็นเด็กก่อนวัยเรียน พบว่ามี 44 คุณลักษณะทางด้านรูปแบบ ที่ทำให้เด็กสนใจดึงดูดใจให้ผู้ชมกลุ่มนี้รับชมรายการ ซึ่งเขาก็ค้นพบต่อไปอีกว่ามี 31 คุณลักษณะด้านรูปแบบนี้ ที่ตรงกับคุณลักษณะด้านรูปแบบที่ดึงดูดใจเด็กให้รับชมรายการ "Sesame Street" ซึ่งเป็นรายการเพื่อความบันเทิงของเด็ก คุณลักษณะเหล่านั้นได้แก่

มีภาพเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว

การเปลี่ยนภาพไปในฉากที่คุ้นเคย

มีการเคลื่อนไหวของตัวละครอยู่ตลอดเวลา

มีเสียงประกอบ

การเปลี่ยนเสียง

เสียงเพลงที่สดใสมีชีวิตชีวา

การใช้เสียงเล็กเสียงน้อย เป็นต้น

ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะด้านรูปแบบบางคุณลักษณะก็เป็นคุณลักษณะเฉพาะที่ตรงกับความสนใจของผู้ชมเฉพาะกลุ่ม ซึ่งจะดึงดูดให้ผู้ชมกลุ่มนั้นเกิดการรับชม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น นิยมศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้สื่อ ของเด็กเป็นส่วนใหญ่ งานวิจัยที่ผ่านมา ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้สามารถแบ่งงาน วิจัยออกได้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ ในฐานะที่เด็กเป็นผู้รับสาร และการศึกษาในแง่ การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อ

การศึกษาถึง ความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กในชนบทในจังหวัดสุรินทร์ ของวไลรัตน์ พูนวสิน (2534) พบว่า ร้อยละ 73.5 ของเด็กที่มีโทรทัศน์ จะดูที่บ้านของตน แต่บ่อยครั้งที่เด็กจะออกไปดูโทรทัศน์นอกบ้าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม รายการที่เป็นที่นิยมของเด็กชนบท ได้แก่ การ์ตูน รายการสำหรับเด็ก และละคร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ว่าเด็กชนบทชอบการ์ตูน

ที่มีลักษณะสนุกสนานผจญภัย และมีโครงเรื่องอย่างง่าย ๆ ส่วนรายการ สำหรับเด็กนั้นจะชอบที่มีลักษณะบันเทิงมากกว่ารายการที่มีเนื้อหามุ่งสอน ความรู้ เกมส์ และรายการ ตอบคำถาม ซึ่งเด็กจะชอบพิธีกรในวัยเดียวกัน สำหรับละคร เด็กชอบเล่นเนื้อเรื่องสนุกสนาน มีลักษณะจบในตอนเดียวมากกว่าละครชุด เด็กสนใจในตัวแสดงนำมากกว่าเนื้อหาของรายการ งานวิจัยเช่นนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมของเด็กชนบท เฉพาะที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่ไม่สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ครบทุกสถานี จึงทำให้เด็กขาดโอกาสในการที่จะเลือกชม รายการอีกหลายรายการ และพฤติกรรมดูโทรทัศน์ของเด็กชนบทในแต่ละภาคของประเทศจะแตกต่างกันตามวิถีการดำรงชีวิต

อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เด็กเปิดรับมากที่สุด 3 อันดับ แรก ได้แก่ หนูทำได้ โดเรมอน และ ซุปเปอร์จิ๋ว ประเภทรายการ ที่เด็กเปิดรับชมมากที่สุด คือ รายการประเภทการ์ตูน โดยจะเปิดรับชม ในช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของวัน จันทร์ถึงศุกร์ ส่วน วันเสาร์อาทิตย์ และวันหยุด จะรับชมเวลา 08.00-10.00 น. เด็กต้องการรายการสำหรับเด็กมี รูปแบบรายการ ที่มีลักษณะเป็น การ์ตูนมากที่สุด และชอบให้มีหลาย ๆ แบบผสมกัน ใน 1 รายการ ชอบเนื้อหาที่ให้ ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน ต้องการให้พิธีกรรายการเป็นผู้ใหญ่ร่วมกับเด็ก งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้เด็กกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 9-11 ปี โดยประมาณ ซึ่งเด็กในวัยนี้จะมีพฤติกรรมการชมโทรทัศน์ ความสนใจ ความเข้าใจ และการรับรู้ที่แตกต่างไปจากเด็กเล็ก งานวิจัยนี้จึงเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมในการชมโทรทัศน์ของเด็กโตเท่านั้น

การใช้โทรทัศน์ของเด็กภายในครอบครัว ซึ่งเป็นงานวิจัยของ บัณฑิตา ทองลิมา (2536) รายการโทรทัศน์ที่เด็กเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ รายการ การ์ตูนและละคร เด็กๆ จะใช้เวลา ดูโทรทัศน์วันละประมาณ 2-3 ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นการดูโทรทัศน์พร้อมกับทำกิจกรรมอย่างอื่นไปด้วย เช่น ทำการบ้าน เล่น อ่านหนังสือและพบมากที่สุดได้แก่การรับประทานอาหารเช้า หรือขนมขบเคี้ยว

การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ของ นารากร ดิทยาน (2536) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยใช้กรอบพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ และในส่วนของวิธีการนำเสนอ รายการโทรทัศน์ออกมาได้ 8 ลักษณะ และมีรูปแบบรายการ 3 ประเภท คือ นิตยสารทาง อากาศ 3 รายการ ข่าว 1 รายการ และเกมโชว์ 2 รายการ ส่วน วิธีการนำเสนอ 8 ลักษณะ คือ การสนทนา การบรรยาย การเล่านิทาน การตอบปัญหา

การแสดงประกอบเพลง การสัมภาษณ์ การแสดงการปฏิบัติการจริง และเกมโชว์ และพบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ศึกษานำเสนอเนื้อหาเน้นหนักพัฒนาการ ทางสติปัญญา มากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนำเสนอ เนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กวัย 3 ปี ครึ่งถึง 12 ปี จึงเป็นการสมควรที่จะได้มีการศึกษาเพิ่มเติม ไปถึงเนื้อหาและลักษณะการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในแบบที่เด็กชอบ